

КАСБ-ҲУНАР ЎРГАНИШ УЧУН ШАРОИТЛАР КЕНГАЙТИРИЛАДИ

Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 15 июнь куни аҳолини касб-ҳунарга тайёрлаш ва мономарказлар фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Мамлакатимизда саноат, қишлоқ хўжалиги, хизмат кўрсатиш, қурилиш каби кўплаб соҳалар ривожланиб, янги-янги қорхоналар очилмоқда. Уларни малакали ишчи ва мутахассислар билан таъминлаш мақсадида олий ва ўрта махсус таълим йўналишлари ўзгартирилмоқда. Худудларда “Ишга марҳамат” мономарказлари ташкил этилиб, ёшларга касб ўргатилмоқда.

Тараққиёт стратегиясида бу борада навбатдаги қадамлар — ҳар бир фуқарога касб-ҳунарга ўқиш имкониятини яратиш, камбағалликни 2 бараварга қисқартириш мақсадлари белгиланган.

Бунинг учун барча асослар бор. Масалан, биргина 2022 йилнинг ўзида жами 16 миллиард долларлик 9 мингдан зиёд йирик ва ўрта лойиҳалар амалга оширилмоқда. Уларга 300 мингга яқин малакали ишчилар керак.

Шу билан бирга, бу йил 404 минг ёшлар ўрта таълимни, 151 минг нафари профессионал таълимни битириб, меҳнат бозорига кириб келади. Уларни тўғри йўналтириб, бандлигини таъминлаш — долзарб вазифа.

Лекин, очилиғи айтганда, 330 та касб-ҳунар мактаби, 173 та коллеж ва 207 та техникум қўтилган натижани бермаяпти. Улардаги имкониятнинг атиги 40 — 50 фоизидан фойдаланилмоқда холос. “Ишга марҳамат” мономарказлари, бор-

йўғи, 10 фоиз ишсизларни қамраб олган.

Кўп коллеж ва техникумлардаги ўқув дастурлари замон талабига мос эмас, 1 минг 350 номдаги касбий дарслик ва адабиётлар етишмайди. Оқибатда иш берувчилар ходимларни қайтадан ўқитишга мажбур бўлмоқда.

Шу боис йиғилишда касб-ҳунар таълимини замон талабларига мослаштириш бўйича янги тизим жорий қилиниши белгиланди.

Яъни 45 та коллеж Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги тизимига ўтказилиб, уларнинг ўрнида мономарказлар ташкил этилади. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги касб-ҳунар мактаблари ва техникумларни бошқариш ва методик таъминлашга масъул бўлади.

Ҳар бир вилоят, туман ва шаҳарда Касб-ҳунар таълими кенгашлари ташкил этилади ва уларга ҳокимлар раҳбарлик қилади. Кенгаш таркибига давлат идоралари, банк, ректорлар, Савдо-саноат палатаси ҳамда туман иқтисодиётидан келиб чиқиб, саноат, қишлоқ хўжалиги, қурилиш ва сервис қорхоналари раҳбарлари киради. Улар мутахассисларга бўлган эҳтиёж асосида, мономарказ ва коллежларда ўқитиладиган касбларни белгилайди, ёшларни ишлаб чиқариш қорхоналарига бириктириб, амалиёт ўташни ташкил этади.

Йиғилишда соҳадаги ижобий таж-

рибалар ҳам кўрсатиб ўтилди. Масалан, 57 та профессионал таълим муассасасида Германия тажрибаси асосида, иш жойида ўқитишнинг дуал таълим шакли йўлга қўйилган. Мактабгача таълим тизимида бу ўз натижасини бермоқда: педагогика коллежи ўқувчилари 2 кун назарий билимлар олиб, қолган кунлари боғчаларда ишлаб, ойлик олмоқда.

Еки яна бир мисол: Сирдарё вилояти Ширин шаҳридаги энергетика коллежида Саудия Арабистонининг “ACWA Power” компанияси буюртмаси асосида ёшларни муқобил энергия станцияси техникни, оператори ва диспетчери каби касбларга тайёрлаш бошланган. Бунинг учун компания 2 миллион 800 минг долларга коллежда замонавий ус-тахона, лаборатория ва ётоқхона барпо қилган.

Давлатимиз раҳбари бундай ишларни бошқа тармоқларда ҳам йўлга қўйиш, касбий таълим муассасаларини йирик саноат қорхоналари ва кластерларга бириктириш бўйича тавсиялар берди.

Тахлилларга кўра, бугунги кунда олий таълим тизимида ўқитилаётган айрим мутахассисликларни техникумларга ўтказиш мумкин. Бу ёшларнинг ҳам вақтини, ҳам нақдini тежайди.

— **Техникумларга бўлган ёндашувларни ўзгартириш керак. Улар “институтга киришнинг осон**

йўли” эмас, мураккаб касб берадиган, меҳнат бозорида рақобат қиладиган тизим бўлиши керак, — деди Шавкат Мирзиёев.

Келгуси йил 1 январдан бошлаб илмий даражаси бор техникум ўқитувчиларининг иш ҳақини олий-гоҳлардагига тенглаштириш, янги ўқув йилидан техникум ва коллеж ўқувчилари учун ҳам имтиёзли таълим кредитини жорий этиш бўйича кўрсатмалар берилди.

Шунингдек, техникумларга қабулни бир йилда 2 марта ташкил этиш бошланади. Бу орқали касбий таълим билан қамраб олиш 35 фоизга ошади.

Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигига янги ташкил этиладиган мономарказларда замонавий касблар ва хорижий тилларни ўқитиш, Туркия, Жанубий Корея, Германия, Хиндистон ва Япониядан мутахассислар жалб қилиш бўйича топшириқ берилди.

Йиғилишда касбий таълим муассасаларида ишлаётган ўқитувчи ва усталарни рағбатлантириш масаласига ҳам эътибор қаратилди.

Келгуси йил 1 январдан уларнинг ойлиги мактаб ўқитувчиларининг маошига тенглаштирилиши айтилди. Ўқитувчилар малака тоифаси учун тўланадиган устама ўртасидаги фарқ 2 баробарга оширилади. Эришган натижасига қараб, фидойи ва ташаббускор мураббий-

ларнинг ойлигига 50 фоизгача устама тўлаш жорий этилади. Келгуси йилда бунинг учун бюджетдан қўшимча 150 миллиард сўм ажратилади.

Шу билан бирга, профессионал таълим муассасалари педагоглари малакасини оширишнинг янги тизими яратилади. Университетлар ҳузуридаги малака ошириш факультетлари ўрнига ҳар бир вилоятда Профессионал тайёргарлик марказлари ташкил этилади. Бу марказлар иш берувчиларнинг эҳтиёжини ўрганиб, хорижий тажриба асосида педагоглар малакасини оширади.

Аҳолини касб-ҳунарга ўқитишда хусусий сектор улушини кўпайтириш учун ҳам бир қатор имтиёзлар белгиланди. Унга кўра, энди лицензия олиш учун талаблар енгиллаштирилиб, зарур маблағнинг минимал миқдори 2 бараварга камайтирилади. Бўш бинолар узоқ муддатга ижарага берилади. Хорижда келтириладиган қўлланма ва ус-қуналар божхона тўловларидан озод қилинади. Халқаро малака сертификатини олган ҳар бир битирувчи учун 1 миллион сўмдан тўланади. Эҳтиёжманд ёшлар тўлов-контракти маблағининг 30 фоизи қоплаб берилади.

Йиғилишда муҳокама қилинган масалалар юзасидан вазирлар, ҳокимлар, касб-ҳунар мактаби ва мономарказлар раҳбарлари сўзга чиқиб, ўз тақлифларини билдирди.

Ў.А.

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ Қўриқлаш фаолияти тўғрисида

Қонунчилик палатаси томонидан 2022 йил 1 февралда қабул қилинган
Сенат томонидан 2022 йил 28 апрелда маъқулланган

1-боб. Умумий қоидалар

1-модда. Ушбу Қонуннинг мақсади

Ушбу Қонуннинг мақсади қўриқлаш фаолияти соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

2-модда. Қўриқлаш фаолияти тўғрисидаги қонунчилик

Қўриқлаш фаолияти тўғрисидаги қонунчилик ушбу Қонун ва бошқа қонунчилик ҳужжатларидан иборатдир.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг қўриқлаш фаолияти тўғрисидаги қонунчилигида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

3-модда. Асосий тушунчалар

Ушбу Қонунда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

идоравий жиҳатдан тегишли бўлмаган қоровуллик – Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардиясининг шартнома асосида давлат ва хўжалик бошқаруви органларининг, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг, шунингдек жисмоний ва юридик шахсларнинг объектиларни қўриқлаш учун тузилдиган таркибий бўлимининг томонидан амалга ошириладиган қўриқлаш фаолиятининг тури;

идоравий жиҳатдан тегишли бўлмаган ҳарбийлаштирилган қўриқлаш – Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардиясининг ўта муҳим ҳамда фуқараларнинг объектиларни, давлат ва хўжалик бошқаруви органларининг, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг, шунингдек жисмоний ва юридик шахсларнинг объектиларни шартнома асосида қўриқлаш бўйича махсус вазифаларни бажариш учун тузилдиган, хизмат фаолияти қоровуллик хизматида ташкил этиш ва ўташ тартиби талабларига мувофиқ ташкил этиладиган таркибий бўлимининг томонидан амалга ошириладиган қўриқлаш фаолиятининг тури;

(Давоми 2, 3-бетларда).

ЎҚИТИШНИНГ ЯНГИ ТИЗИМИ

Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 15 июнь куни аҳолини касб-ҳунарга тайёрлаш ва мономарказлар фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Ёшлар камолоти ва жамиятда ўз ўрнини топишида долзарб масалалар муҳокама этилган йиғилишда соҳадаги ижобий тажрибалар ҳам кўрсатиб ўтилди. Масалан, 57 та профессионал таълим муассасасида Германия тажрибаси асосида иш жойида ўқитишнинг дуал таълим шакли йўлга қўйилган. Мактабгача таълим тизимида бу ўз натижасини бермоқда: педагогика коллежи ўқувчилари 2 кун назарий билимлар олиб, қолган кунлари боғчаларда ишлаб, ойлик олмоқда.

Хўш, дуал таълим нима? Унинг ёшларни касб-ҳунарга ўқитиш ва аҳоли бандлигини таъминлашда аҳамияти қандай?

Таҳлил

Дуал таълим тизими ишлаб чиқариш тармоқларини оқори кўникма, малака ҳамда компетенцияларга эга ишчи кадрлар билан тўлди-

ришда ўзига хос ноёб механизмдир. Ички ва ташқи меҳнат бозорини рақобатбардош кадрлар билан таъминлашда гоят самарали ушбу тизимни мамлакатимизда қўллашда дастлаб унинг ҳуқуқий асослари яратилди.

Мулоқот

ПАРЛАМЕНТЛАРАРО ҲАМКОРЛИК ИСТИҚБОЛЛАРИ МУҲОКАМА МАРКАЗИДА

Қирғизистон томони ташаббуси билан ташкил этилган тadbирда Ўзбекистон ва Қирғизистоннинг Бишкек ва Тошкентдаги дипломатик миссиялари раҳбарлари ҳам иштирок этди.

Видеоконференцалоқа шаклида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Халқаро муносабатлар, ташқи иқтисодий алоқалар, хорижий инвестициялар ва туризм масалалари кўмитаси раиси Равшанбек Алимовнинг Қирғизистон Республикаси Жогорку Кенешининг Халқаро ишлар, мудофаа, хавфсизлик ва миграция масалалари кўмитаси раиси Чингиз Аидарбеков билан учрашуви бўлиб ўтди.

бўлиб ўтган мулоқотда ўзаро муносабатларнинг бугунги ҳолати, истиқболлари, ҳар икки давлат ўртасидаги савдо-иқтисодий, маданий-гуманитар ҳамкорлик йўналишлари атрофича муҳокама қилинди.

Парламентлараро ҳамкорлиқни,

шу жумладан, халқаро ташкилотлар доирасидаги алоқаларни ҳамда парламентлар кўмиталари ўртасидаги муносабатларни фаоллаштириш бўйича қўшма чора-тадбирлар юзасидан фикр алмашилди.

КОНСТРУКТИВ АЛОҚАЛАР ЮҚОРИ БАҲОЛАНДИ

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикерининг биринчи ўринбосари А. Саидов мамлакатимизда амалий ташриф билан бўлиб турган Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти (ЕХХТ)нинг Демократик институтлар ва инсон ҳуқуқлари бўйича бюроси (ДИИХБ) делегациясини қабул қилди.

Сўхбат аввалида томонлар сўнгги йилларда Ўзбекистон билан ЕХХТнинг барча институтлари, шу жумладан, ДИИХБ билан конструктив ўзаро алоқалари сезиларли даражада фаоллашганини қайд этдилар. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳамда ДИИХБ ўртасидаги ҳамкорлиқнинг бугунги

ҳолати ва уни ривожлантириш истиқболлари кўриб чиқилди.

Учрашувда делегация раҳбари Оуэн Мерфи Олий Мажлис Қонунчилик палатаси билан ДИИХБ ўртасидаги ҳамкорлиқнинг бугунги ҳолатини, хусусан, қабул қилинаётган қонун лойиҳаларини экспертизадан ўтказиш, қонунчиликни халқаро стандартларга мувофиқ янада

такомиллаштириш каби йўналишлардаги алоқаларни юқори баҳолади.

Шунингдек, 2021 йил 24 октябрь куни бўлиб ўтган Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини қузатиш бўйича ДИИХБ миссиясининг Яқуний ҳисоботида берилган тавсияларнинг ижроси юзасидан фикр алмашилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қ А Р О Р И

ДАВЛАТ ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИГА ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛИШ ЖАРАЁНЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60-сон Фармони билан тасдиқланган 2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясини “Инсон қадрини улуғлаш ва фаол маҳалла йили”да амалга оширишга оид Давлат дастурида белгиланган вазифаларни амалга ошириш мақсадида:

1. Шундай тартиб жорий этилсинки, унга кўра:

а) **2022/2023 ўқув йилидан бошлаб:**

давлат олий таълим муассасаларида уларнинг имкониятларидан келиб чиққан ҳолда камлавирият таълим йўналишлари бўйича **масофавий таълим шакли жорий этилади;**

ўрта махсус ва профессионал таълим муассасаларига ўқишга қабул қилишнинг **давлат буюртмаси параметрлари** тасарруфида ушбу таълим муассасалари бўлган вазирлик ва идораларнинг тақлифи асосида Молия вазирлиги билан белгиланган ҳолда **Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланади;**

давлат олий таълим муассасалари магистратурасига қабул абитурientнинг бакалаврият диплом бали ўртача кўрсаткичи ҳамда хорижий тилини билиш даражаси бўйича тегишли миллий ёки халқаро сертификат бали асосида, баллар кетма-кетлигига қатъий риоя қилган ҳолда амалга оширилади ҳамда қўшимча имтиҳон ўтказилмайди;

(Давоми 3-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ф А Р М О Й И Ш И

2022/2023 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН ДАВЛАТ ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИГА ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛИШНИНГ ДАВЛАТ БУЮРТМАСИ ПАРАМЕТРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ёшларни олий таълим билан янада кенгроқ қамраб олиш, олий таълим ташкилотлари ўртасида соғлом рақобатни қучайтириш мақсадида, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 15 июндаги “Давлат олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш жараёنларини ташкил этиш тўғрисида”ги ПҚ-279-сон қарорига мувофиқ:

1. **2022/2023 ўқув йили учун** давлат олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилишнинг давлат буюртмаси параметрлари:

а) **бакалаврлар** тайёрлаш бўйича:

кундузги таълим шаклига — **77 477 нафар** этиб 1-иловага мувофиқ;

сиртки таълим шаклига — **26 095 нафар** этиб 1а-иловага мувофиқ;

кечки таълим шаклига — **3 725 нафар** этиб 16-иловага мувофиқ;

масофавий таълим шаклига — **3 410 нафар** этиб 1в-иловага мувофиқ;

б) **магистрлар** тайёрлаш бўйича — **10 688 нафар** этиб 2-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Молиявий мустақиллик берилган давлат олий таълим муассасаларининг қузатув кенгашларига ҳамда қабул параметрларини Вазирлик кенгаши қарори билан тасдиқлаш ваколати берилган олий таълим ташкилотларига тегишли қабул параметрларини **2022 йил 20 июнга қадар** тасдиқлаш тавсия этилсин.

3. Давлат олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш жараёнларини мувофиқлаштириш бўйича давлат комиссияси **беш кун мuddатда 2022/2023 ўқув йили учун:**

соғлиқни сақлаш, халқ таълими, ветеринария, тиббий-ижтимоий хизматлар соҳаларида олий маълумотли кадрларга эҳтиёж юқори бўлган ҳудудлар учун давлат буюртмаси параметрларининг давлат гранти асосида қабул кўрсаткичлари доирасида манфаатдор вазирлик ва идораларнинг буюртмаларига мувофиқ **мақсадли қабул параметрларининг туман (шаҳар)лар кесимидаги тақсимотини;**

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, тизимида олий таълим муассасаси бўлган вазирлик ва идораларнинг тақлифлари асосида давлат буюртмаси параметрларининг **таълим тиллари бўйича тақсимотини** тасдиқласин ва эълон қилсин.

4. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги **бир ой мuddатда:**

Ўзбекистон техник жиҳатдан тартибга солиш агентлиги, Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги, Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги билан биргаликда 2022/2023 ўқув йилида янги киритилаётган бакалаврият таълим йўналишлари ҳамда магистратура мутахассисликлари бўйича Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификаторига белгиланган тартибда ўзгартириш ва қўшимчалар киритсин;

давлат олий таълим муассасаларида янги киритилаётган бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари, ўқув режалари ҳамда фан дастурларининг ишлаб чиқишлари ва белгиланган тартибда тасдиқланишини таъминласин.

5. Мазкур фармойишнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А.Н.Арипов ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг маслаҳатчиси А.А.Абдувахитов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри,
2022 йил 15 июнь

Ўзбекистон Республикасининг қонуни

Қўриқлаш фаолияти тўғрисида

(Давоми. Бошланиш 1-бетда).

идоравий қоровуллик – давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларининг, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг ҳамда бошқа ташкилотларнинг, тадбиркорлик субъектларининг ўз объектларини қўриқлаш учун юридик шахс ташкил этмасдан тузиладиган таркибий бўлиnmаси томонидан ёки зиммасига тегишли вазифаларни бажариш юклатилган алоҳида ҳодими томонидан амалга ошириладиган қўриқлаш фаолиятининг тури;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш – давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларининг, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг ҳамда бошқа ташкилотларининг ўз объектларини қўриқлаш бўйича махсус вазифаларни бажариш учун юридик шахс ташкил этмасдан тузиладиган, хизмат фаолияти қоровуллик хизматини таъминлаш ва ўташ тартиби талабларига мувофиқ ташкил этиладиган таркибий бўлиnmаси томонидан амалга ошириладиган қўриқлаш фаолиятининг тури;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmаларининг ишчиси ва хизматчиси – идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmаларининг қўриқлаш фаолиятини бошқариш, назорат қилиш ва амалга ошириш вазифалари ўз зиммасига юклатилган ишчиси ва хизматчиси;

назорат-ўтказиш режими – қўрикланадиган объектларга (қўрикланадиган объектлардан) шахсларнинг киришини (чиқишини), транспорт воситаларининг кириб келишини (чиқиб кетишини), мол-мулк олиб кирилишини (олиб чиқилишини), ташиб кирилишини (ташиб чиқилишини) назорат қилиш тартибини таъминловчи қондалар мажмуи;

объектнинг ички режими – қўрикланадиган объектда белгиланган ички тартиб қондаларига ва ёнгин хавфсизлиги талабларига рияо этилишини таъминловчи тадбирлар мажмуи;

қўрикланадиган объект – белгиланган тартибда қўриқлашга олиingan жисмоний ва юридик шахсларнинг бинаolari, иморатлари, иншоотлари, уларнинг худудлари, жойинг участкалари, транспорт воситалари, транспортда ташиладиган юклари, пул маблаглари, моддий бойликлари ва бошқа мол-мулки, шунингдек жисмоний шахс;

қўриқлашнинг муҳандислик воситалари – қўрикланадиган объектлари тажовузулардан механик хижатдан ҳимоя қилиш учун қўйилганладиган қўрилмалар ва иншоотлар;

қўриқлашнинг техник воситалари – қўрикланадиган объектлари тажовузулардан ҳимоя қилиш учун фойдаланиладиган, мустикал вазифаларни бажарадиган, конструктив хижатдан ажунланган қўрилмалар;

қўриқлаш фаолияти – қўрикланадиган объектларни ҳимоя қилиш, шунингдек юридик шахсларнинг қўрикланадиган объектларида назорат-ўтказиш ва объектнинг ички режимларини таъминлаш бўйича фаолият.

4-модда. Қўриқлаш фаолиятининг асосий вазифалари

Қўриқлаш фаолиятининг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат: жисмоний шахсларнинг ҳаётини ва соғлиғини тажовузулардан ҳимоя қилиш;

жисмоний ва юридик шахсларнинг мол-мулкни ҳамда объектларини тажовузулардан ҳимоя қилиш; қўрикланадиган объектлар ҳудудида жамоат тартибини сақлаш, ҳуқуқбузарликларни профилактика қилиш ва уларга чек қўйиш; юридик шахсларнинг қўрикланадиган объектларида назорат-ўтказиш ва объектнинг ички режимларини таъминлаш.

5-модда. Қўриқлаш фаолиятининг асосий принциплари

Қўриқлаш фаолиятининг асосий принциплари қуйидагилардан иборат: қонунийлик; қўрикланадиган объектнинг дахлсизлиги; жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш.

6-модда. Ўта муҳим ва тоифаланган объектларни, шунингдек махсус юкларни қўриқлаш

Ўта муҳим ва тоифаланган объектлар рўйхати, мазкур объектларни қўриқлаш турлари, қўриқлашнинг муҳандислик ва техник воситалари билан жиҳозлашга доир талаблар, шунингдек махсус юкларни транспортда ташиш жараёнида уларни қўриқлаш тартиби Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан белгиланади.

2-бoб. Қўриқлаш фаолияти соҳасини давлат томонидан тартибга солиш

7-модда. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қўриқлаш фаолияти соҳасидаги ваколатлари

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси томонидан қўриқланиш лозим бўлган объектлар рўйхатини тасдиқлайди;

Ўзбекистон Республикасининг ўта муҳим ва тоифаланган объектларида қўриқлашнинг техник воситаларини лойиҳалаш, монтаж қилиш, созлаш, таъмирлаш ҳамда уларга техник хизмат кўрсатиш бўйича ишларни бажариш учун рухсатнома бериш тартибини белгилайди;

қўриқлашнинг техник воситаларини монтаж қилиш, созлаш, таъмирлаш ва уларга техник хизмат кўрсатиш бўйича хизматлар (бундан буён матнда қўриқлаш-техник хизматлар деб юритилади) кўрсатиш фаолиятини бошлаганлик ёки тугатганлик ҳақида хабардор қилиш тартибини белгилайди;

Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси томонидан қўриқлаш-техник хизматлар кўрсатиш бўйича фаолият устидан назоратни амалга ошириш тартибини белгилайди, бундан аякка тартибда фойдаланиладиган қўриқлашнинг техник воситалари (автотранспорт воситаларини олиб қочишга қарши қўриқлашнинг техник воситалари ва бошқалар) устидан назорат қилиш мустасно;

хизмат қуролидан фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлган идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлашнинг, идоравий қоровулликни ташкил этиш ҳуқуқига эга бўлган давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларининг, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг ҳамда бошқа ташкилотларнинг рўйхатини, шунингдек идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш тўғрисидаги намунавий ичозмини тасдиқлайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг касбий тайёргарлигини амалга ошириш тартибини белгилайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmаларининг ишчилари ва хизматчилари томонидан шахсий қўриқдан ўтказишни, ашёларни, қўл юкни, багажни, транспорт воситаларини кўздан кеचирيشни амалга ошириш қондаларини белгилайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг бажаришига тўсиқлик қиладиган касалликлар ва жисмоний нуқсонлар рўйхатини тасдиқлайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmаларининг ишчилари ва хизматчилари томонидан қўлланиладиган хизмат қуролининг ҳамда унинг ўқ-дориларининг турлари, хиллари, моделлари, таъминот нормаларини, шунингдек идоравий қоровуллик бўлиnmаларининг ишчиларига ва хизматчиларига фойдаланиш учун рухсат этилган махсус воситалар рўйхатини белгилайди;

Ўзбекистон Республикаси ҳудуди бўйлаб хавфли юкларни ташиш жараёнида уларни қўриқлаш қондаларини тасдиқлайди; идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmаларида хизмат қуролининг ва унинг ўқ-дориларининг муомалада бўлиши тартибини белгилайди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қонунчиликка мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

8-модда. Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардиясининг қўриқлаш фаолияти соҳасидаги ваколатлари

Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси:

қўриқлаш фаолияти соҳасидаги давлат сёёсатини амалга оширади; Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси томонидан қўрсатиладиган қўриқлаш хизматлари учун тарифларини тасдиқлайди; давлат объектларини, ўта муҳим, тоифаланган объектларни ҳамда бошқа объектларни, жисмоний ва юридик шахсларнинг мол-мулкни, шунингдек хорижий давлатлар ҳамда халқаро ташкилотларнинг дипломатик, консуллик ва бошқа ваколатхоналарини қўриқлашни амалга оширади; қўриқлаш воситалари ва тизимларини қўллаш соҳасида ягона

техник сёёсат юритилишини, улардан фойдаланиш устидан самарали назоратни, шунингдек қўриқлаш фаолиятига замонавий ахборот-коммуникация технологиялари кенг микёсда жорий этилишини таъминлайди;

Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардиясининг идоравий хижатдан тегишли бўлмаган ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий хижатдан тегишли бўлмаган қоровуллик бўлиnmалари ишчилари ва хизматчиларининг формали кийим-боши ва фарқловчи белгилари намуналарини тасдиқлайди;

Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси томонидан қўриқлаш хизматларини кўрсатиш бўйича шартномаларнинг намунавий шаклини тасдиқлайди;

саф бўлиnmалари, идоравий хижатдан тегишли бўлмаган ҳарбийлаштирилган қўриқлаш, идоравий хижатдан тегишли бўлмаган қоровуллик бўлиnmаларини томонидан қўриқлашнинг техник воситаларидан фойдаланган ҳолда қўриқлаш хизматларини, шунингдек қўриқлаш-техник хизматларни кўрсатади;

Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардиясининг Қўриқлаш бош бошқармасига қўриқлаш учун топширилган объектларни қўриқлашнинг муҳандислик ва техник воситалари билан жиҳозлаш талабларини, тартибини ҳамда шартларини белгилайди;

Ўзбекистон Республикасининг ўта муҳим ва тоифаланган объектларида қўриқлаш-техник хизматлар кўрсатиш бўйича ишларни бажариш учун рухсатномалар беради;

қўриқлаш-техник хизматлар кўрсатиш бўйича фаолиятни бошлаганлик ёки тугатганлик тўғрисида хабардор қилиш тартибига рияо этилишини назорат қилад;

қўрикланадиган объектлар ҳудудида жамоат тартибини сақлайди, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олади ва уларга чек қўяди;

ўзгалар мол-мулкни талон-торож қилиш билан боғлиқ бўлган жиноятларнинг олдини олиш бўйича профилактика тадбирларини амалга оширади;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmаларининг ишчилари ва хизматчилари томонидан қўлланилишига рухсат этилган махсус воситаларни олиш, транспортда ташиш, сақлаш, жиҳобга олиш, таъмирлаш ва йўқ қилиш қондаларини тасдиқлайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг хизмат-жанговар, иктимойи-ҳуқуқий, ахлоқий-руҳий ҳамда жисмоний тайёргарлигини амалга ошириш тартибини белгилайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари нарядлари томонидан хизматни ўташ тартиби тўғрисидаги тавсияларни ишлаб чиқади;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг бошланғич тайёргарлигини ҳамда уларнинг малакаси оширилишини шартнома асосида таъминлайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmаларининг фаолияти ташкил этилишини назорат қилад

илад, шунингдек давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларининг ушбу бўлиnmалар томонидан қўрикланадиган объектларида қўриқлаш, назорат-ўтказиш режими, қўриқлашнинг муҳандислик ва техник воситалари билан жиҳозланганлик ҳолатини текширади (икки йилда бир марта);

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш бўлиnmалари шахсий таркибининг энг қўп сонини белгилайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг бошланғич тайёргарлигини ҳамда уларнинг малакаси оширилишини шартнома асосида таъминлайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmаларининг фаолияти ташкил этилишини назорат қилад

илад, шунингдек давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларининг ушбу бўлиnmалар томонидан қўрикланадиган объектларида қўриқлаш, назорат-ўтказиш режими, қўриқлашнинг муҳандислик ва техник воситалари билан жиҳозланганлик ҳолатини текширади (икки йилда бир марта);

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш бўлиnmалари шахсий таркибининг энг қўп сонини белгилайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг бошланғич тайёргарлигини ҳамда уларнинг малакаси оширилишини шартнома асосида таъминлайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmаларининг фаолияти ташкил этилишини назорат қилад

илад, шунингдек давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларининг ушбу бўлиnmалар томонидан қўрикланадиган объектларида қўриқлаш, назорат-ўтказиш режими, қўриқлашнинг муҳандислик ва техник воситалари билан жиҳозланганлик ҳолатини текширади (икки йилда бир марта);

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш бўлиnmалари шахсий таркибининг энг қўп сонини белгилайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг бошланғич тайёргарлигини ҳамда уларнинг малакаси оширилишини шартнома асосида таъминлайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmаларининг фаолияти ташкил этилишини назорат қилад

илад, шунингдек давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларининг ушбу бўлиnmалар томонидан қўрикланадиган объектларида қўриқлаш, назорат-ўтказиш режими, қўриқлашнинг муҳандислик ва техник воситалари билан жиҳозланганлик ҳолатини текширади (икки йилда бир марта);

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш бўлиnmалари шахсий таркибининг энг қўп сонини белгилайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг бошланғич тайёргарлигини ҳамда уларнинг малакаси оширилишини шартнома асосида таъминлайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmаларининг фаолияти ташкил этилишини назорат қилад

илад, шунингдек давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларининг ушбу бўлиnmалар томонидан қўрикланадиган объектларида қўриқлаш, назорат-ўтказиш режими, қўриқлашнинг муҳандислик ва техник воситалари билан жиҳозланганлик ҳолатини текширади (икки йилда бир марта);

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш бўлиnmалари шахсий таркибининг энг қўп сонини белгилайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг бошланғич тайёргарлигини ҳамда уларнинг малакаси оширилишини шартнома асосида таъминлайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш бўлиnmалари шахсий таркибининг энг қўп сонини белгилайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг бошланғич тайёргарлигини ҳамда уларнинг малакаси оширилишини шартнома асосида таъминлайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг бошланғич тайёргарлигини ҳамда уларнинг малакаси оширилишини шартнома асосида таъминлайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг бошланғич тайёргарлигини ҳамда уларнинг малакаси оширилишини шартнома асосида таъминлайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг бошланғич тайёргарлигини ҳамда уларнинг малакаси оширилишини шартнома асосида таъминлайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг бошланғич тайёргарлигини ҳамда уларнинг малакаси оширилишини шартнома асосида таъминлайди;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлиnmалари ишчиларининг ва хизматчиларининг бошланғич тайёргарлигини ҳамда уларнинг малакаси оширилишини шартнома асосида таъминлайди;

13-модда. Қўриқлаш фаолиятини шартнома асосида амалга оширувчи субъектлар

Қуйидагилар шартнома асосида қўриқлаш фаолиятини амалга ошириш ҳуқуқига эга:

Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси – Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси томонидан қўриқланиши лозим бўлган объектларда, шунингдек жисмоний ва юридик шахсларнинг муҳожатлари бўйича;

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги – Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги томонидан мажбурий қўриқланиши лозим бўлган ўта муҳим ва тоифаланган объектларда, шунингдек транспортда ташиладиган махсус юкларни қўриқлаш бўйича;

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги – қонунчиликда белгиланадиган транспортда ташиладиган юкларни ва бошқа объектларни қўриқлаш бўйича.

14-модда. Қўриқлаш фаолиятини шартнома тузмасдан амалга оширувчи субъектлар

Қуйидагилар қўриқлаш фаолиятини қонунчиликда берилган ваколатлар доирасида шартнома тузмасдан амалга ошириш ҳуқуқига эга:

давлат органларининг қўриқлаш бўлиnmалари; идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш бўлиnmалари; идоравий қоровуллик бўлиnmалари.

15-модда. Қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъектларнинг ҳуқуқлари

Қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъектлар ўз ваколатлари доирасида қуйидаги ҳуқуқларга эга:

қўриқлаш фаолиятини амалга оширишда фуқароларнинг ҳаётига ва соғлиғига, атроф-муҳита зарар етказмайдиган замонавий техника ва технологиялардан фойдаланиш;

қўрикланадиган объект ҳудудида жисмоний ва юридик шахслардан қўнчилиikka рияо этишни, қонунга хилоф ҳатти-ҳаракатларни тўхтатишни талаб қилиш;

давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларидан, маҳаллий давлат ҳокимияти органларидан ҳамда бошқа ташкилотлардан қўриқлаш фаолиятини амалга ошириш учун зарур бўлган ахборотни бепул олиш, бундан қонунчиликда бошқача тартиб назарда тутилган ҳоллар мустасно;

радиоалокани амалга ошириш учун радиочастотадан (радиотўлқиндан) белгиланган тартибда фойдаланиш; бюртотмичидан қўриқлаш фаолиятини амалга ошириш учун зарур бўлган ҳужжатлари, ахборотни олиш;

қўрикланадиган объектни кўздан кеchириш.

Қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъектлар қонўчиликка мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

16-модда. Қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъектларнинг мажбуриятлари

Қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъектлар қўрикланадиган объектлардаги хизматни ташкил этиш ва ўташ чоғида:

қўрикланадиган объектларнинг ишончли ҳимоя қилинишини таъминлаш;

қўрикланадиган объектларнинг барқарор фаолият кўрсатишини издан чиқаришга қаратилган қонунга хилоф ҳаракатларнинг олдини олиши ва ташиладиган юкларнинг бут сақланишини таъминлаш;

қўрикланадиган объектларда табиий ва техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлар оқибатларини бартараф қилишда иштирок этиш;

қўрикланадиган объекта қонунга хилоф равишда кирган шахсларни қидириш ва ушлашда иштирок этиш;

назорат-ўтказиш режимиини ташкил этиши ва қўрикланадиган объект ҳудудида объектнинг ички режимини қонун этилишини назорат қилиши;

қўриқлаш фаолиятига замонавий техник воситалар ва тизимларни жорий этиши ҳамда улардан самарали фойдаланиш;

қўрикланадиган объектлар ҳудудида жамоат тартибини сақлаши, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиши ва уларга чек қўйиш;

қўриқлаш фаолиятини амалга ошириш чоғида ўзига маълум бўлиб қолган давлат сирларини ва қонун билан қўрикланадиган бошқа сирни ошор қилмаслиги шарт.

Қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъектларнинг зиммасида қонунчиликка мувофиқ бошқа мажбуриятлар ҳам бўлиши мумкин.

17-модда. Қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъектларнинг жавобгарлиги

Қўриқлаш хизматларини кўрсатишга доир шартномага мувофиқ қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъектлар ўз ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) натижасида қўрикланадиган объекта етказилган зарарнинг ўрнини тўлиқ ҳажмида қоплаши шарт.

Зарарнинг ўрнини қоплаш микдори ва шартлари қўриқлаш хизматларини кўрсатиш тўғрисидаги икки томонлама шартномада белгиланади.

Қўриқлаш фаолиятини шартнома тузмасдан амалга оширувчи субъектларнинг ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) натижасида қўрикланадиган объекта зарар етказилган тақдирда жавобгарлик қонунчиликка мувофиқ белгиланади.

4-бoб. Қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъектлар ҳарбий хизматчиларининг, ходимларининг, ишчилари ҳамда хизматчиларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

18-модда. Қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъектлар ҳарбий хизматчиларининг, ходимларининг, ишчилари ва хизматчиларининг ҳуқуқлари

Қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

Қўриқлаш фаолияти тўғрисида

⟨(Давоми. Бошланиши 1, 2-бетларда).

Идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари махсус тайёргарликдан, шунингдек жисмоний куч ишлатиш, махсус воситаларни ҳамда хизмат қуролини қўллаш билан боғлиқ шароитлардаги ҳаракатларга касбий яроқлилигини аниқлаш учун даврий текширувлардан ўтиши керак. Махсус тайёргарликдан ўтган ишчилар ва хизматчиларга белгиланган намунадаги сертификатлар берилади.

Идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг жисмоний куч ишлатиш, махсус воситаларни ва хизмат қуролини қўллаш билан боғлиқ шароитлардаги ҳаракатларга касбий яроқлилигини аниқлаш учун текширувдан ўтмаган ишчилари ва хизматчилари жисмоний куч ишлатиш, махсус воситаларни ҳамда хизмат қуролини қўллаш билан боғлиқ бўлмаган бошқа лавозимга меҳнат шартномасига мувофиқ ўтказилади ёки улар билан тузилган меҳнат шартномасига бекор қилинади.

Жисмоний куч ишлатишдан, махсус воситаларни ҳамда хизмат қуролини қўллашдан аввал уларни қўллаш нияти тўғрисида аниқ ифодаланган огоҳлантириш бўлиши керак, бундан бундай огоҳлантиришнинг имкони бўлмаган ёҳуд уларнинг қўлланилишини кечиктириш фўқароларнинг, идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмалари ишчисининг ва хизматчисининг ҳаёти ҳамда соғлиғи учун бевосита хавф тўғдирадиган ва бошқа оғир оқибатларга олиб келиши мўмкин бўлган ҳоллар мўстасно.

Жисмоний куч ишлатилиши, махсус воситаларнинг ёки хизмат қуролининг қўлланилиши юзага келган вазиятга, шахслар хатти-ҳаракатларининг хусусиятига ва хавфлилик даражасига мувофиқ бўлиши керак. Бунда идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари ҳар қандай зарарнинг имкон қадар кам бўлишига интилиши шарт.

Идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари, агар юзага келган вазиятда махсус воситаларни ёки хизмат қуролини қўллаш учун маъкур моддада, ушбу Қонуннинг 25 ва 26-моддалардада назарда тутилган асослар юзага келиши мўмкин деб ҳисобласа, махсус воситаларни ёки хизмат қуролини қўллаш учун тайёрлаш ҳамда уларни жанговар ҳолатга келтириш ҳуқуқига эга.

Жисмоний куч ишлатилганлиги, махсус воситалар ёки хизмат қуроли қўлланилганлиги натижасида тан жароҳати олган фўқароларга биринчи ёрдам қўрсатилиши ҳамда энг қисқа муддатларда тиббий ёрдам қўрсатиш чоралари қўрилиши керак.

Идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари жисмоний куч ишлатилган, махсус воситалар ҳамда хизмат қуроли қўлланилган ҳар бир ҳолат тўғрисида бевосита бошлиғига дарҳол хабар бериши шарт.

Қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъект жисмоний куч ишлатилганлиги ва махсус воситалар қўлланилганлиги натижасида жисмоний ёки юридик шахсларнинг ҳаётига, соғлиғига ёки мол-мулкига зарар етказилган ҳар бир ҳолат ҳақида, шунингдек хизмат қуроли қўлланилган барча ҳоллар тўғрисида прокурорга ва ички ишлар органларида дарҳол хабар беради.

Идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмалари ишчилари ва хизматчиларининг жисмоний куч ишлатиш, махсус воситаларни ёки хизмат қуролини қўллаш чоғида ўз ваколатлари доирасидан чиққанлиги қонунда белгиланган жавобгарликка сабаб бўлади.

Агар жисмоний куч ишлатиш, махсус воситаларни ёки хизмат қуролини қўллаш қонунликда белгиланган асослар бўйича ва тартибда амалга оширилган бўлса, идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари бундай жисмоний куч ишлатиш, махсус воситаларни ёки хизмат қуролини қўллаш чоғида жисмоний ва юридик шахсларга етказилган зарар учун жавобгар бўлмайди.

Агар идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари томонидан жисмоний куч ишлатилганлиги, махсус воситалар ёки хизмат қуроли

қўлланилганлиги натижасида фўқарога тан жароҳати етказилса ёҳуд у вафот этса, идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари ҳодиса жойини ўзғарисиз сақлашга қаратилган чораларни қўриши шарт.

24-модда. Жисмоний куч ишлатиш

Агар куч ишлатилмайдиган усуллар идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари зиммасига юклатилган мажбуриятларнинг бажарилишини таъминламаса, улар қўйдаги ҳолларда шахсан ўзи ёки бўлинма (гурух) таркибида жисмоний куч ишлатиш, шу жумладан курашининг жанг усулларини қўллаш ҳуқуқига эга бўлади:

қўриқланадиган объектга тажовузларнинг олдини олишда ва унинг ҳудудидаги ғайриқонуний хатти-ҳаракатларни тўхтатишда;

қўриқланадиган ҳудудда ҳуқуқбузарлик содир этган шахсни ушлаб туришда ва уни ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга топширишда;

қўриқлаш бўлинмасининг ҳарбий хизматчиси, ходими, ишчиси ва хизматчисининг қонуний талабларига қаршилиқ қўрсатилишини бартараф етишда.

Қўриқлаш бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари ушбу Қонунда махсус воситалар ёки хизмат қуроли қўлланилишига рухсат этилган ҳолларда ҳам жисмоний куч ишлатиш ҳуқуқига эга.

Ҳомиладорлик белгилари сезилиб турган аёлларга, ногиронлик белгилари қўриниб турган шахсларга, ёши аниқ қўриниб турган ёки маълум бўлган вояга етмаганларга нисбатан махсус воситаларни қўллаш тақиқланади, бундан уларнинг қуроли қаршилиқ қўрсатганлиги, фўқароларнинг ёҳуд қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъект ҳарбий хизматчисининг, ходимининг, ишчиси ва хизматчисининг ҳаётига ҳамда соғлиғига ҳақиқатда таҳдид этиб, ҳужум қилинганлиги ҳоллари мўстасно.

25-модда. Махсус воситаларни қўллаш

Идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари қўйдаги ҳолларда махсус воситаларни қўллаш ҳуқуқига эга:

қўриқланадиган объектга қилинган ҳужумни қайтаришда;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчисига ва хизматчисига ёки қўриқланадиган объект ҳудудидаги фўқарога қилинган ҳужумни қайтаришда;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчисига ва хизматчисига қўрсатилаётган қаршиликка барҳам беришда;

қўриқланадиган объектда ҳуқуқбузарлик содир этиш чоғида қўриб қолинган шахсни ушлашда, агар ушбу шахс қуроли қаршилиқ қўрсатиши мўмкин бўлса;

ушлаб турилган шахсларни олиб бориш ва қўриқлашда, шунингдек қончига уринишини, атрофдагиларга ёки ўзига зарар етказишини бартараф етиш мақсадида;

қўриқланадиган объектда ҳайдовчиси қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъектнинг ҳарбий хизматчиси, ходими, ишчиси ва хизматчиси талабларини бажармаган транспорт воситасини тўхтатиш зарур бўлганда.

Идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари қўйдаги махсус воситаларни қўллаш ҳуқуқига эга:

резина таёқлари — ушбу модда биринчи қисмининг иккинчи, учинчи ва тўртинчи хатбошиларидда назарда тутилган ҳолларда;

қўриқшанларни ёки бошқа боғлаш воситаларини — ушбу модда биринчи қисмининг учинчи — олтинчи хатбошиларида назарда тутилган ҳолларда;

хизмат (қўриқчи) итларини — ушбу модда биринчи қисмининг иккинчи — олтинчи хатбошиларидда назарда тутилган ҳолларда;

транспорт воситаларини мажбурий тўхтатиш воситаларини — ушбу модда биринчи қисмининг иккинчи ва еттинчи хатбошиларидда назарда тутилган ҳолларда.

Идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

Қ А Р О Р И

ДАВЛАТ ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИГА ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛИШ ЖАРАЁНЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

⟨(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

б) давлат олий таълим муассасалари магистратурасига қабул бир йилда икки марта — август ва январь ойларида ташкил этилади. Бунда:

а) август ойидаги қабул — навбатдаги ўқув йили учун тасдиқланган давлат гранти ва тўлов-контракт асосидаги ҳамда молиявий мустақиллик берилган олий таълим муассасаларининг кузатув кенгашлари томонидан тасдиқланган тўлов-контракт асосидаги қабул параметрларига мувофиқ;

январь ойидаги қабул — дастлабки қабул натижаларига кўра тўлмаган ўринлар ҳамда Давлат комиссияси томонидан тасдиқланган қўшимча тўлов-контракт асосидаги қабул параметрларига мувофиқ амалга оширилади;

в) давлат олий таълим муассасалари магистратурасига қўшимча қабул параметрлари асосида ўқишга қабул қилинган абитуриентларнинг тўлов-контракт суммаси бир талабага тўғри келадиган реал ҳаракатлардан келиб чиқиб, олий таълим муассасаси томонидан муस्तак белгиланади;

г) табақалаштирилган тўлов-контракт микдори Давлат комиссияси томонидан белгиланган суммадан кам бўлмаган микдорда олий таълим муассасалари томонидан мустакил белгиланади;

д) қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ олий таълим муассасаларига имтихонларсиз давлат гранти асосида ўқишга кириш бўйича имтиёзга эга бўлган шахслар умумий қабул параметрларидан ташқари қўшимча давлат гранти асосида ўқишга қабул қилинади;

е) давлат олий таълим муассасаларига бўйсунуви бўйича вазирлик ва идоралар билан келишилган ҳолда чет эл фўқаросини тўлов-контракт асосида ўқитиш қийматини тегишли таълим йўналиши ва мутахассислик учун Ўзбекистон Республикаси фўқароларига нисбатан белгиланган базавий тўлов-контракт микдоридан кам бўлмаган микдорда белгилаш ҳуқуқи берилади. Бунда чет эл фўқароси олий таълим муассасаси томонидан ўтказиладиган субъат натижасига кўра ўқишга қабул қилинади;

ж) **2023/2024 ўқув йилидан бошлаб:**

давлат олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилишнинг давлат бюртмтмси параметрлари **фақат давлат гранти** бўйича тасдиқланади;

давлат олий таълим муассасаларига (молиявий мустақиллик берилган олий таълим муассасалари бундан мўстасно) **тўлов-контракт асосидаги қабул параметрлари** бўйсунуви бўйича тегишли вазирлик (идора) томонидан Иктисодий тараққиёт ва камбағаллиқни қисқартириш вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан келишилган ҳолда тасдиқланади ҳамда **ҳар йили 20 июнга қадар Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг расмий веб-сайтида эълон қилинади;**

олий таълим муассасалари бакалаврият таълим йўналишларига мос келувчи **имтихон фанлари мажмуаси** Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланади ҳамда имтихон синовлари бошланишидан камида **6 ой олдин эълон қилинади.**

2. 2022/2023 ўқув йилидан бошлаб республикада фаолият юритаётган хорижий олий таълим ташкилотлари ва уларнинг филиаллари ҳамда нодавлат олий таълим ташкилотларида (кейинги ўринларда — республикада фаолият юритаётган хорижий ва нодавлат олий таълим ташкилотлари) **давлат гранти асосида қадрлар тайёрлаш бўйича 1 000 та ўрин ажратиб** борилинс.

Белгилан бўлисинки:

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги давлат гранти асосида республикада фаолият юритаётган хорижий ва нодавлат олий таълим ташкилотларида қадрлар тайёрлаш бўйича давлат бюртмтмчиси ҳисобланади;

ҳар йили 1 июлга қадар маъзур давлат грантининг олий таълим ташкилотлари ва бакалаврият таълим йўналишлари бўйича тақсимоти Давлат комиссияси томонидан Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекциясининг тақлифлари асосида тасдиқланади ҳамда Олий ва

бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари ушбу Қонунда хизмат қуролини ишлатишга рухсат этилган барча ҳолларда махсус воситаларни қўллаш ҳуқуқига эга.

Махсус воситалар, агар идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари томонидан ҳуқуқбузарга нисбатан огоҳлантирувчи ҳаракатларнинг бошқа барча шаклларидан фойдаланилса ва улар қўтилган натижаларни бермаса, қўлланилади.

Махсус воситаларнинг қўлланилиши учинчи шахсларнинг ҳаётига, соғлиғига хавф тўғдирмаслиги ва мол-мулкига зарар етказмаслиги керак.

Ҳомиладорлик белгилари сезилиб турган аёлларга, ногиронлик белгилари қўриниб турган шахсларга ҳамда ёши аниқ қўриниб турган ёки маълум бўлган вояга етмаганларга нисбатан махсус воситаларни қўллаш тақиқланади, бундан уларнинг қуроли қаршилиқ қўрсатганлиги ёки фўқароларнинг ёҳуд идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмалари ишчиларининг ва хизматчиларининг ҳаётига ҳамда соғлиғига ҳақиқатда таҳдид этиб, гурух бўлиб ҳужум қилганлиги ҳоллари мўстасно.

Одамнинг бошига, бўйнига, ўмров суягига, қорнига, жинсий аъзоларига, юрак соҳасига резина таёқ билан зарбалар бериш тақиқланади,бундан одам қуроли қаршилиқ қўрсатганлиги ёки фўқароларнинг ёҳуд идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмалари ишчиларининг ва хизматчиларининг ҳаётига ҳамда соғлиғига ҳақиқатда таҳдид этиб, гурух бўлиб ҳужум қилганлиги ҳоллари мўстасно.

26-модда. Хизмат қуролини қўллаш

Идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари қўйдаги ҳолларда хизмат қуролини қўллаш ҳуқуқига эга бўлади:

қўриқланадиган шахсни ва қўриқланадиган объектда бўлган бошқа фўқароларни ҳужумдан ҳимоя қилишда, агар ҳужум ҳаёт ёки соғлиқ учун хавфли бўлган зўрлик ишлатиш билан қилинган бўлса;

қўриқланадиган объектларга қуроли қўжумни ёки гурух бўлиб қилинган ҳужумни қайтаришда;

идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмалари ишчиларининг ва хизматчиларининг ҳаётига ва соғлиғига таҳдид соладиган ҳужумни қайтаришда, шунингдек хизмат қуролини эгаллаб олишга бўлган уринишларнинг олдини олишда;

ўта оғир жиноятни содир этиш чоғида қўриб қолинган ва қўриқланадиган объект ҳудудидан яширинишга уринаётган шахсни ушлашда, агар бошқа воситалар билан бу шахсни ушлаш имкони бўлмаса;

қуроли қаршилиқ қўрсатаётган шахсни, шунингдек ўзидagi қуроли, ўқ-дориларни, портловчи моддаларни, портлатиш қуриммаларни, захарли ёки радиоактив моддаларни топшириш тўғрисидаги қонуний талабни бажаришни рад этаётган шахсни ушлашда;

агар ҳайдовчи қўриқланадиган объект ишчилари ва хизматчиларининг, қўриқланадиган шахснинг ҳаётига ҳамда соғлиғига ҳақиқий хавф тўғдирса ва идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмалари ишчиси ва хизматчисининг қонуний талабларига қарамасдан тўхташни рад этса, ушбу транспорт воситасини унга шайқаст етказиш йўли билан тўхтатишда;

инсоннинг ҳаётига ва соғлиғига таҳдид солаётган ҳайвонни зарарсизлантиришда;

хизмат қуролини қўллаш нияти тўғрисида огоҳлантириш сифатида ўқ отишда, юқорига қарата ёки бошқа хавфсиз йўналишда ўқ отиш орқали хавф-хатар сигнални беришда ёки ёрдамга қачиришда.

Идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчиси ва хизматчиси хизмат қуролини қўллашдан олдин огоҳлантириши шарт, бундан уларнинг ўз ҳаётига ёки фўқароларнинг ҳаётига бевосита хавф таҳдид солаётган ҳоллар мўстасно.

Аёлларга, ногиронлик белгилари қўриниб турган шахсларга, ёши аниқ қўриниб турган ёки маълум бўлган вояга етмаганларга нисбатан хизмат қуролини қўллаш тақиқланади, бундан уларнинг қуроли ҳужум

қилганлиги, қуроли қаршилиқ қўрсатганлиги ёки фўқароларнинг ёҳуд идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмалари ишчиси ва хизматчисининг ҳаётига ва соғлиғига таҳдид этиб, гурух бўлиб ҳужум қилганлиги ҳоллари мўстасно.

Агар хизмат қуроли қўлланилиши натижасида тасодифий шахслар жабрланиши мўмкин бўлса, идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш ҳамда идоравий қоровуллик бўлинмаларининг ишчилари ва хизматчилари кўп фўқаролар тўпланганда уни қўллаш ҳуқуқига эга эмас, бундан террорчилик ҳаракатининг олдини олиш, гаровдагиларни озод қилиш, қуроли ҳужумни қайтариш ҳоллари мўстасно.

27-модда. Қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъектлар томонидан хизмат (қўриқчи) итларидан фойдаланилиши

Қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъектлар ўз зиммасига юклатилган вазифаларни бажариш учун хизмат (қўриқчи) итларидан фойдаланиши мўмкин. Хизмат (қўриқчи) итлари хизматда фойдаланишга яроқли деб топилган бўлиши ва уларнинг ветеринар паспорти бўлиши керак.

Қўриқлаш фаолиятини амалга оширувчи субъектларнинг ҳарбий хизматчилари, ходимлари, ишчилари ва хизматчилари қўриқланадиган ҳудудни хизмат (қўриқчи) ити билан айланиб чиқиши вақтида хизмат (қўриқчи) ити тасмада ва тумшүқ богда бўлиши керак. Жамоат жойларида ва одамлар гавжум бўлган жойларда махсус тайёргарликдан ўтказилмаган хизмат (қўриқчи) итларидан фойдаланиш тақиқланади.

Одамлар бўлмаган вақтда ёпиқ ҳудудда хизмат (қўриқчи) итларидан қўриқлаш бўлинмиси ходимининг назорати остида тасмасиз фойдаланишга рухсат берилади.

7-боб. Яқунловчи қоидалар

28-модда. Қўриқлаш фаолияти тўғрисидаги қонунчиликни бузганлик учун жавобгарлик

Қўриқлаш фаолияти тўғрисидаги қонунчиликни бузганликда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўлади.

29-модда. Ушбу Қонуннинг ижросини, етказилишини, моҳияти ва аҳамияти тушунтирилишини таъминлаш

Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси ва бошқа манфаатдор ташкилотлар ушбу Қонуннинг ижросини, ижрочиларга етказилишини ҳамда моҳияти ва аҳамияти аҳоли ўртасида тушунтирилишини таъминласин.

30-модда. Қонунчиликни ушбу Қонунга мувофиқлаштириш

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси: ҳукумат қарорларини ушбу Қонунга мувофиқлаштирсин; давлат бошқаруви органлари ушбу Қонунга зид бўлган ўз норматив-ҳуқуқий ҳужжатларини қайта қўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин.

31-модда. Ушбу Қонуннинг кучга кириши

Ушбу Қонун расмий эълон қилинган кундан эътиборан уч ой ўтгач кучга қиради.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ш. МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри,
2022 йил 15 июнь
№ ўРҚ—778

турдош бўлмаган таълим йўналишларига қўчиришга рухсат этилмайди;

в) **давлат олий таълим муассасасининг биридан бошқасига** талабалар ўқишини қўчиришга фақатгина қўйдаги ҳолатларда рухсат берилади:

талаба оила қуриши муносабати билан турмуш ўртоғи доимий яшайдиган ҳудуддаги олий таълим муассасасига ўқишини қўчириш учун мурожаат қилганда;

давлат органларининг ходимлари иш жойи ўзгарган тақдирда унинг турмуш ўртоғи ёки вояга етмаган фарзанди ўқишини қўчириш учун мурожаат қилганда, тегишли вазирлик (идора) раҳбарининг тавсияси асосида;

г) талабалар ўқишини **республикада фаолият юритаётган хорижий ва нодавлат олий таълим ташкилотларидан:** давлат олий таълим муассасаларининг мос ва турдош таълим йўналишларига қўчириш маъзур бандчининг “а” кичик бандида назарда тутилган тартибда;

давлат олий таълим муассасаларининг мос ва турдош бўлмаган таълим йўналишларига қўчириш ўрнатилган тартибда, тегишли бакалаврият таълим йўналиши учун белгиланган табақалаштирилган тўлов-контрактнинг минимал микдорига тенг бўлган бир марталиқ тўлов асосида амалга оширилади;

д) спорт мусобакалари қолиби сифатида имтиёз билан олий таълим муассасаларига давлат гранти асосида ўқишга қабул қилинган ҳамда кундузги таълим шаклида таҳсил олаётган талабаларнинг ўқишини уларнинг аризаларини мувофиқ, сиртки таълим шаклидаги мос ва турдош таълим йўналишига (сиртки таълим шакли мавжуд бўлган тақдирда) давлат гранти асосида қўчиришга рухсат берилади.

8. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари давлат олий таълим муассасаларига кириш тест синовларини хавфсизлик талабларига тўлиқ амал қилган ҳолда юқори савияда ташкил этишга шахсан масъул этиб белгилансин.

9. Белгилан

Олий Мажлис Сенатида

ИШЧИ ГУРУҲ ЖАМОАТЧИЛИКНИ
ҚОНУНЧИЛИКНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШДА ФАОЛ
ҚАТНАШИШГА ЧАҚИРДИ

Кеча Олий Мажлис Сенатида хотин-қизлар ва болаларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини ишончли ҳимоя қилишга қаратилган қонунчиликни такомиллаштириш масалалари юзасидан тузилган ишчи гуруҳнинг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди.

Унда сенаторлар, Вазирлар Маҳкамаси, суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, тегишли вазирлик ва идоралар, нодавлат но-тижорат ташкилотлари ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари ишти-рок этди.

Тадбирда ишчи гуруҳ аъзолари томонидан ўтган йиғилишда белгилаб олин-ган вазифалар доирасида амалга оширилган ишлар, хотин-қизлар ва вояга ет-маганларга нисбатан содир этилаётган ноҳўя харака-ларнинг келиб чиқиш сабаб-лари ҳамда уларнинг олди-ни олиш бўйича қонунчилик-ни такомиллаштириш, шу

жумладан, жазо чораларини кучайтиришга доир тақлиф-лар ва бошқа масалалар муҳокама қилинди.

Йиғилиш якунида ишчи гуруҳ томонидан соҳага оид қонунчилик ҳужжатларини та-комиллаштириш юзасидан қонун лойиҳасини ишлаб чи-қишга келишиб олинди.

Шу муносабат билан ишчи гуруҳ кенг жамоатчи-лиқни, хусусан, фуқаролик жамияти институтлари ва-киллари, олимлар ва му-тахассисларни қонунчиликни такомиллаштириш жараёни-да ўз тақлифлари билан фаол қатнашишга чакирди.

«Халқ сўзи».

ҚИЙНОҚЛАРНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШДА
МУҲИМ ЎРИН ТУТАДИ

Сўнгги йилларда мамлакатимизда яшаётган ҳар бир инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликларини кафолатлаш ва тўлиқ ҳимоя қилиш масаласи энг устувор вазифа сифатида белгиланиб, “Инсон қадрини устувор бўлган жамият ва халқпарвар давлат” гояси асосида янги Ўзбекистонни барпо этишнинг зарур сиёсий-ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий ва илмий-маърифий асослари яратилди.

■ Таклиф

Аҳамиятли томони, инсон ҳуқуқлари-нинг энг муҳим шартини бўлган шахснинг фуқаролигини тиклаш бўйича дадил қадамлар қўйилди. Кўп йиллар давомида юртимизда яшаб келаётган бўлса-да, фуқаролик ололмайд юрган, бу юксак ма-

қомни узоқ вақт интиқиб кутган минг-миглаб шахсларга фуқаролик олиш им-конияти яратилди.

Аммо бугун даврнинг ўзи тезкор-қиди-рув, тергов ва жазонини ижро этиш соҳа-сида қийноқларнинг олдини олиш тизи-мини тубдан такомиллаштиришни тақозо этмоқда. Бойси, ушбу ҳолатлар фуқаро-ларда жиддий эътирозларни келтириб чи-

қаряпти, мамлакатимизнинг халқро ну-фузига салбий таъсир кўрсатяпти.

Албатта, бу борада Конституциями-зининг 26-моддасида “...Ҳеч ким қийноққа солиниши, зўравонликка, шафқатсиз ёки инсон қадр-қимматини камситувчи бошқа тарздаги таъзияга дучор этилиши мумкин эмас. Ҳеч кимда унинг розилигисиз тиб-бий ёки илмий таҳрибалар ўтказилиши мумкин эмас”, деб белгилаб қўйилган.

Лекин ушбу модданинг иккинчи қисми-га “Ҳеч бир инсон қийноқларга ёки шафқатсиз, ғайринисоний ёки қадр-қим-матини камситувчи муомалага ёки жазо-га дучор этилмаслиги керак” деган нор-мани киритиш мақсадга мувофиқ, деб ўйлайман.

Шунингдек, ҳар бир шахс ўз ҳуқуқ ва эркинликларини қонунда тақиқланмаган барча усуллар билан ҳимоя қилишга ҳақли эканлигини мустаҳкамлаб қўйиш керак. Қолаверса, ўзининг фуқаровий, ҳуқуқий, шартномавий мажбуриятларини бажара олмаслиги сабабли бирор киши озод-ликдан маҳрум этилиши мумкин эмасли-гини киритиш лозим. Бу орқали одам-ларнинг кўп йиллик озурларини рўбга чи-қади, ҳар бир фуқаро озод ва фаровон яшаш бахтига муяссар бўлади, мурод-мақсадига етади.

Абдулла РЎЗМЕТОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси депутати.

«Халқ сўзи».

ПАРЛАМЕНТЛАРАРО
ҲАМКОРЛИК ИСТИҚБОЛЛАРИ
МУҲОКАМА МАРКАЗИДА

Учрашувда қонун ижодкор-лиги борасида ўзаро тажри-ба алмашув, олий даражадаги Ўзе-бикстон — Қирғизистон келишувлари амалда татбиқ этилиши устидан са-марали парламент назоратини йўлга қўйиш, икки мамлакат ҳудудлари ўзаро алоқаларини ривожлантириш-га ҳар томонлама кўмаклашиш, ҳал-дипломатияси механизмларини яна-да мустаҳкамлаш бўйича қонун чи-

қарувчи органлар ўртасидаги муло-қотни кенгайтириш, дўстлик гуруҳла-ри доирасидаги шерикликни изчил давом эттириш муҳимлиги қайд этилди.

Дўстона ва конструктив руҳда ўтган учрашув якунида ўзаро ҳамкорликни янада ривожлантириш борасида тегиш-ли чора-тадбирларни амалга ошириш-га келишиб олинди.

«Халқ сўзи».

КОНСТРУКТИВ АЛОҚАЛАР
ЮҚОРИ БАҲОЛАНДИ

Ўз навбатида, О. Мерфи мезбон томонининг мазкур йўналишда очик мулоқотга ва ўзаро ҳамкорликка тайёрлигини ҳамда муҳо-камалар учун платформа яратиб бер-ганини алоҳида эътироф этди. Шу бил-ан бирга, мамлакатимизда Президент сайлови ҳуқуқий, ташкилий жиҳатдан ҳамда пандемия қоидаларига риоя қилган ҳолда, юқори даражада ўтказил-ганини қайд этди.

Мулоқот чоғида сайловларни ўтқа-зиш учун партияларни молиялаштириш борасида маҳаллий сайлов участкала-рида аёлларнинг ролини ҳамда улар-нинг малакасини ошириш мақсадида тренинглар ўтказиш бўйича ҳам фикр алмашилди.

Учрашув очик, самимий ва дўстона руҳда ўтди.

«Халқ сўзи».

ГЕНДЕР ТЕНГЛИКНИНГ
КОНСТИТУЦИЯВИЙ АСОСЛАРИ
МУСТАҲКАМЛАНИШИ ЛОЗИМ

БМТнинг инсон ривожланишига таъсир этадиган муаммолар ҳақидаги ҳужжатларида ҳар бир жамиятда хотин-қизлар эркаклардек имкониятларга эга бўлиши муҳим эканлиги алоҳида таъкидланади.

■ Нуқтаи назар

Қайси жамиятда гендер тенглик маса-лаларига самарали ечим топишган бўлса, ўша жойда интеллектуал ривожланиш юқори бўлиши, инсонлар руҳий баркамол-лиқка эришиб, барча соҳада ютуқлар қўлайиши аниқ рақамлар билан кўрсатиб берилган тадқиқотлар ҳам бор.

Шунинг учун гендер тенглик масала-сига шунчаки ҳуқуқлар тенглиги ҳақида меъёрларни ёзиб қўйиш эмас, балки ав-вало, инсонни, жамиятни ривожлантириш-нинг муҳим асоси сифатида ёндашиш талаб этилмоқда. Агар шу томондан қарасак, хотин-қизлар жамият ҳаётида фаол қатнашиши эркаклар учун ҳам, халқ ва миллатимиз учун ҳам муҳим экани ойдинлашади.

Ҳар бир инсоннинг ўз оиласида қадр топиши, уни мустаҳкамлаш ва сақлаб қолишга ҳақли қилиши, фарзандлари тарбиясига масъулигини чуқур ҳис эти-ши оила институтига нисбатан муноса-батни тубдан ўзгартиришни, ҳуқуқий асо-сларни мустаҳкамлашни тақозо қилади.

Юқоридагилардан келиб чиққан ҳолда, Конституциямизда оила институтининг қа-фолатини мустаҳкамлаш, оиланинг бахти-икболи учун аёл ва эркак тенг масъул экан-лини белгилаш, шунингдек, сиёсат, иқти-содиёт, ҳуқуқ, маданият, таълим, илм-фан, спорт муносабатларида хотин-қизлар ва эркакларнинг ҳуқуқ ҳамда имкониятлари тенг-лигини қайд этиш лозим, деб ўйлайман.

Гулруҳ АГЗАМОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси депутати.

ЎЗАРО ТАЖРИБА
АЛМАШИШГА
КЕЛИШИБ ОЛИНДИ

Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти (ЕХХТ)нинг Демократик институтлар ва инсон ҳуқуқлари бўйича бюроси (ДИИХБ) делегациясининг мамлакатимизга амалий таширифи давом этмоқда. Ташриф дастурига асосан, делегация аъзолари мамлакатимиздаги бир қатор вазирлик ва идораларда бўлишди, сиёсий партиялар раҳбарлари билан учрашувлар ўтказишди. Шундай учрашувлардан бири кеча Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида бўлиб ўтди. Ўзбекистон адлия вазири Русланбек Давлетов Оуэн Мерфи бошчилигидаги ЕХХТнинг ДИИХБ делегацияси аъзоларини қабул қилди.

■ Учрашув

Учрашув давомида хорижий меҳ-монларга Ўзбекистонда сайлов қонунчилигини халқро стандартлар билан уйғунлаштириш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ҳамда фуқаролик жамияти институтларини ривожлантириш масалаларига оид қонунчилик соҳасидаги янгиликлар ҳақида маълумот берилди. Ушбу йўналишдаги режалар ҳамда вазир-ликнинг демократия ва қонун устуворлигини таъминлаш бораси-даги ишларига ҳам тўхталиб ўтилди.

Ўз навбатида, О. Мерфи сўнгги йилларда Ўзбекистонда эркин ва адолатли сайловларни ўтказиш бўйича амалга оширилаётган сай-ҳаракатлар ЕХХТ ДИИХБ томони-дан юксак баҳоланаётганини таъ-кидлади.

Учрашувда томонлар Ўзбекистон сайлов қонунчилигини янада тако-миллаштириш, фуқаролик жамияти институтларини ривожлантириш ва инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича қафолатларни янада мус-таҳкамлаш масалаларини муҳокама қилди.

Делегация аъзолари бўлажак сайловларни ўтказишнинг ҳуқуқий

асослари ва амалиётини такомил-лаштиришга қаратилган Ҳисоботда-ги тавсияларни баён этди. Ушбу тавсиялар нафақат сайловни таш-кил этишга масъул бўлган давлат ҳокимияти ва бошқаруви органла-ри, балки сиёсий партиялар, оммавий ахборот воситалари, фуқаролик жамияти ва бошқа ман-фаатдор ташкилотлар томонидан кўриб чиқиши учун мўлжалланган-лиги таъкидланди.

Мулоқотда миллий сайлов тизи-мини такомиллаштириш йўлида ҳам-корлик масалалари ҳам муҳокама қилиниб, бу борада ўзаро тажриба алмашиш, сайловга тайёргарлик қўриш ва уни ўтказиш соҳасидаги мавжуд халқро нормалар ҳамда ама-лиётлар билан танишиш алоҳида аҳамият касб этиши айтилди.

Учрашув якунида томонлар Ўзе-бикстондаги сайлов жараёнларини халқро стандартларга янада мос-лаштириш, ЕХХТ ДИИХБнинг тавси-яларини Ўзбекистон қонунчилигига имплементация қилиш, бу борада ўзаро тажриба алмашиш йўналиши-даги ҳамкорлиқни келгусида ҳам да-вом эттиришга келишиб олди.

«Халқ сўзи».

ЎҚИТИШНИНГ
ЎҚУВЧИГА ҲАМ БИЛИМ БЕРАДИ,
ҲАМ ДАРОМАД КЕЛТИРАДИ

Давлатимиз раҳбари-нинг 2019 йил 1 фев-ралдаги “Ўзбекистон Республика-си ва Германия Федератив Рес-публикаси ўртасида кўп қиррали ҳам-корликни янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори қабул қилинди ва ўша йилги июнда ушбу ҳужжатга қўшимчалар ҳам киритилиб, яна-да такомиллаштирилди. Яъни бу билан Ўзбекистон Республикаси профессионал таълимидида ўқитиш-нинг дуал тизимини ташкил этиш алоҳида белгилаб қўйилди.

Бу ҳали ҳаммаси эмас. Президентимизнинг 2020 йил 6 но-ябрдаги “Ўзбекистоннинг янги та-риқиёт даврида таълим-тарбия ва илм-фан соҳаларини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фар-мони, шунингдек, янги тахрирдаги

Ҳасан ПАЙДОЕВ олган суратлар.

“Таълим тўғрисида”ги Қонун қабул қилиниб, унинг тегишли моддасида ҳам айнан дуал таълим тизими кўзда тутилди.

Амалиёт — ишхонада,
назария — таълим
муассасасида

“Дуал” сўзи “иккилик”, “икки то-монлама”, “битта ташкилий яхлит-лик” каби маъноларни англатади. Дуал таълим, бу — машғулотнинг амалий қисми иш жойида, назарий қисми эса таълим муассасасида

олиб бориладиган таълим шакли ҳисобланади.

Дуал таълим профессионал таъ-лим муассасасининг иш берувчи-лар (тижорат ва нотижорат корхона, ташкилотлар ёки давлат ҳамда ҳу-сусий секторлар) структуравий ҳам-корлигига асосланади. Дуал таълим-да ишлаб чиқаришда ортирилган назарий билим ва қўнимка касбий фаолиятдаги билим билан уйғун-лаштирилади. Пировардида, олинган билим реал ҳаётий вазиятларда сиғилишига эришляди.

Дуал таълимда корхонадаги ишлаб чиқариш шартлилари билан таълим муассасалари ўқув жараёнлари ўзаро боғланади. Ўқувчилар меҳнат фаолияти иштирокчисига айланади. Иқтисодиётнинг реал эҳтиёжлари ҳисобга олинган ҳолда ўрта бўян кадрларини тайёрлаш такомиллаш-тирлади. Шу орқали таълим дастурларини меҳнат фаолияти билан уйғунлашган ҳолда амалга оши-риш, иш берувчилар талаблари ва уларда-ни технологик янгила-нишлар асосида та-комиллаштириб бо-риш, битирувчиларни баҳолашда корхона-лар иштирокини яна-да кенгайтириш, тур-ли ёшдаги аҳоли қат-ламни тегишли касб

бўйича квалификацияларни ўз-лаштиришга бўлган эҳтиёжларини қондириш имкони яратилади.

Таълимнинг ушбу шакли
қайси соҳаларда
самарадор?

Дуал таълим хорижий вақтда, асо-сан, муҳандислик, иқтисодиёт ва иж-тимоий таъминот каби соҳаларда қўлланилиб келинмоқда. Шунингдек, машинасозлик, муҳандислик, қишлоқ ҳўжалиги, қурилиш, кўнмас мулк са-ноати, туризм менежменти ва икти-

мой менежментни ҳам қамраб ола-ди. Мазкур таълим санъат ҳамда гу-манитар фанлар каби йўналишлар-да қўлланилмайди.

Ўқитишнинг янги шакли мувофиқ-лаштирувчи кенгаш тузиш, норма-тив-ҳуқуқий асосларни яратиш, ма-лакали ҳодимларга бўлган эҳтиёжни башорат этиш, касбий раҳбарлик қилиш, таълим дастурларини янги-лаш, ишлаб чиқариш амалиётини ташкиллаштириш, профессионал компетенцияни баҳолаш каби бос-қичларда амалга ошади.

Дуал таълим дастури ўқув муас-саса томонидан корхона билан ке-лишилган ҳолда ишлаб чиқилади. Ўқувчи-талабаларнинг дуал тизими асосида ўқитилишини ташкил этиш ҳамда ўтказиш учун жавабгарлиқни таълим муассасаси ва корхоналар ўз зиммасига олади.

Таъкидлаш жоизки, “Профессио-нал таълим тизимини янги босқичга олиб чиқиш юзасидан ишловларни жадаллаштириш ва касбий қўнимка-ларни ривожлантириш чора-тадбир-лари тўғрисида”ги Президент қаро-ри лойиҳасига кўра, профессионал таълим муассасаларига бўйсунувчи-даги вазирлик ёки идоралар билан келишган ҳолда дуал таълим ша-клини жорий қилишга рухсат этил-ган. Ўқитишнинг янги тизимида ҳам давлат гранти ажратилиши кўзда ту-тилган.

Дуал таълим шаклида таълим олаётган ўқувчиларга тегишли иш берувчилар томонидан тўланадиган иш ҳақи даромад солиғи ҳамда ягона иқтимоий солиқ тўловларидан озод этилиб, ташкилотлардаги меҳ-нат фаолияти учун иш стажини ҳисоб-ланади. Профессионал таълим му-ассасаларига дуал таълим шаклини жорий қилишда таълимнинг амалий қисми ўтилмаслиги натижасида те-жаб қолingan давлат гранти ва тўлов-контракт маблағлари ҳисоби-дан иш берувчиларга субсидия тўлаш ҳўқуқи бериллади.

Дуал таълим шаклини жорий қил-ган энг яхши 100 та профессионал таълим муассасасига Давлат бюд-жети маблағлари ҳисобидан ҳар

йили 50 миллион сўмдан маблаг аж-ратилади. Бунда профессионал таъ-лим муассасасига ушбу маблаглар-ни ҳодимларни моддий рағбат-лантириш ва моддий-техника база-сини мустаҳкамлаш учун ишлатиш-га рухсат этилади. Дуал таълимда катнашаётган иш берувчиларга Давлат бюджети маблаглари ҳисоб-идан ўқувчиларга бириктирилган устозларнинг малакасини ошириш харажатларини қоплаш мақсадида ҳар бир устоз учун бир йилда база-вий ҳисоблаш миқдорининг тўрт ба-равари даражасида субсидия аж-ратилади.

Муаммолар ечими ва
кутиладиган натижа

Профессионал таълимда дуал таълим шаклини амалда қўллаш ор-қали қатор ижобий натижаларга эришиш мумкин. Биринчидан, ҳақиқий ишлаб чиқаришга йўнали-рилган профессионал таълим юза-га келади, кадрларга бўлган эҳти-ёжни башорат қилиш тизими ярати-лади. Таълимни корхоналардан мо-лиятиштириш даражаси оширилади, индивидуал таълим дастурларининг ўзгарувчанлигига асос солинади.

Шугина эмас, битирувчилар ва ўқитувчилар таркибини тайёрлаш

Умуман, ўқитишнинг янги тизими ҳаётга самарали жорий этилиши профессионал таълимни янги босқичга олиб чиқиш, соҳадаги ишловларни жадаллаштириш ва ёшларда касбий қўнимкаларни ривожлантиришда муҳим аҳамият касб этади.

Абдулқаббор АРАНЖИЕВ,
ТДАУ ҳузуридаги Бўқа агротехника
техникуми директори.

Халқ сўзи
Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Сенати Кенгаши

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 648. 30 259 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоли келишилган нархда.

Газетанинг ҳақидаги маълумотларни юклаб олиш учун QR-коднинг телефонингиз орқали сканер қилинг.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Девонхона 71-233-52-55;
Котибият 71-233-10-28; Эълонлар 71-232-11-15.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили:
Буюк Турон кўчаси, 41. ЎЗА якуни — 01.15 Топширилди — 01.40 1 2 3 4 5 6